

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

Sähkömarkkinatoimikunta 2/2023 muistio

Aika 16.6.2023 klo 9.00–13.00

Paikka Fingrid Triotto nh. Auditorio tai Teams

Paikalla

Vesa Ahoniemi	Neste Oyj
Maarit Herranen	Äänekosken Energia Oy (etänä)
Antti Keskinen	Ilmatar Oy
Esko Kytömäki	Volue Market Services AS Filial Finland
Mika Laakkonen	Power-Deriva
Reima Neva	EPV Energia Oy
Teija Pelkonen	UPM Energy Oy, puheenjohtaja
Jan Rönnback	Fortum Oyj
Ville Sihvola	Elenia Oy
Harri Sirpoma	HELEN Oy
Matti Supponen	Suomen Sähkökäyttäjät ry (etänä)
Mikael Surakka	Outokumpu Oyj
Asta Sihvonen-Punkka	Fingrid Oyj (etänä)
Juha Hiekkala	Fingrid Oyj
Meri Viikari	Fingrid Oyj
Jukka Kakkonen, siht.	Fingrid Oyj (etänä)
Jussi Närhi	Fingrid Oyj
Laura Ihamäki	Fingrid Oyj
Marina Nordström	Fingrid Oyj
Ali Haider	Fingrid Oyj
Antti Raininko	Fingrid Oyj
Jani Piipponen	Fingrid Oyj

Poissa

Jukka Joronen	Tampereen Sähkölaitos Oy
Margus Vals	Eesti Energia AS

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

Muistio

1 Kokouksen avaus, asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo. 9.00 ja asialista hyväksyttiin.

2 Fingridin ennuste ja pitkän aikavälin skenaariot sähköjärjestelmän kehityksestä

Jussi Närhi esittäytyi ja kertoi sähköjärjestelmän tulevaisuuden näkymistä. Suomi on tällä hetkellä vihreän energian kuumin markkina. Uusiutuvan energian hankkeita on tiedossa lukuisia ja kysyntä uusiutuvalla energialle on jatkuvassa kasvussa.

Jussi esitteli Fingridin ennusteet tuuli- ja aurinkovoiman kasvusta: Vuoteen 2030 mennessä tuulivoimaa yhteensä 24 000 MW, aurinkovoimaa yhteensä 7 000 MW. Näiden lukujen toteutumiseen vaikuttaa suunniteltujen hankkeiden käynnistyminen. Vuoteen 2025 mennessä Suomeen ennustettu 30 TWh lisää uusiutuvaa vuosituotantoa ja Suomi on sähkön nettoviejä. Vuoteen 2030 mennessä lisäystä tähän tulee vielä 40 TWh, josta puolet tuulivoimasta. Ydinvoimatuotannon osuus supistuu neljännekseen kokonaistuotannosta.

Uusiutuvan tuotannon kasvu vaatii kulutusinvestointeja. Fingrid ennustaa kulutuksen vahvaa kasvua, mutta vuositaso pysyy kuitenkin nettoviennin puolella tulevaisuudessa. Kulutuksen kasvu tulee teollisuudesta ja prosessien sähköistämisestä, mm. lämpöpumpuista, sähkökattiloista sekä vedyntuotannosta, joka vastaa noin puolesta kulutuksen kasvusta. Vedyntuotannon ja suoran sähköistämisen lisäksi kulutuksen kasvua tulee muusta teollisuudesta, kuten datakeskuksista ja akkuteollisuudesta.

Kysyttiin, onko muita keinoja varmistaa, että kysyntää syntyy lisää esim. siirtoyhteyksiä rakentamalla? Jussi kertoi, että Aurora Line on rakenteilla, lisäksi Aurora Line 2 ja EstLink 3 ovat kehitteillä. Näiden kautta mahdollisuudet viedä sähköä Viroon ja Pohjois-Ruotsiin lisääntyvät.

Kysyttiin, onko aurinkovoimaluvuissa mukana myös yksityistalouksien aurinkopaneelit? Jussi vahvisti, että mukana on myös muut kuin teollisen tason hankkeet.

Jussi kertoi vielä, että kulutuksen kasvun ennustetaan kiihtyvän vuoden 2025 jälkeen. Tämä kasvu ei ole vain yhden kortin varassa, vaan koostuu useammalta liiketoiminta-alueelta. Kulutuksen liityntäkyselyitä tullut Fingridille noin 50 TWh vuosikulutusta vastaava määrä.

Kysyttiin, uhkaako uusiutuvan tuotannon lisääntyminen ja joustamaton kulutus sähkötehon riittävyttä tiettyinä hetkinä? Jussi vastasi, että riippuu markkinatoimijoista ja kiinnostuksesta tehdä investointeja joustoon tai säädettävään kapasiteettiin nykyisellä energy only -mallilla, vai tarvitaanko lisäksi kapasiteettiratkaisuja.

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

Kysyttiin, eikö tarvita jonkinlaisia reaaliaikamarkkinoita, jolloin hinta ohjaisi paremmin jouston hyödyntämiseen. Luvattiin, että uusien markkinoiden kokonaisuutta käsitellään tarkemmin kokouksen seuraavassa esityksessä.

Keskusteltiin joustokyvyn hyödyntämistä tukevista toimista. Asta Sihvonen-Punkka muistutti, että tulossa on myös 15 minuutin markkinat. Lisäksi Asta kertoi, että tällä viikolla olleessa pohjoismaisessa kokouksessa Fingrid on edistänyt säätöhinnan reaaliaikaista julkaisua. Muiden maiden edustajat kuitenkin suhtautuivat asiaan tyrmäävästi. Pohjoismaista keskustelua sovittiin jatkettavan. Juha Hiekkala kertoi, että on syytä huomioida myös tehon riittävyyden aikaperspektiivi. Hetkellinen tehotasapainon hallinta on yksinkertaista. Pidemmällä aikavälillä markkinoilla on paremmin aikaa reagoida tehon riittävyyteen, mutta jos tilanne jatkuu useita viikkoja, voi markkinoiden mieliala alkaa muuttua kriittiseksi järjestelmää ja markkinoita kohtaan.

Jussi kertoi vielä Fingridin ennusteista ja skenaarioista. Esitetyt ennusteet luodaan kymmenen vuoden päähän. Lisäksi Fingridissä on tehty skenaariotyötä, jossa katsotaan pidemmälle vuosiin 2035 ja 2045. Tässä työssä on tutkittu kehityskulkuja, jotka haastavat verkkoa ja verkon kehitystä. Kaikissa skenaarioissa mennään kohti puhdasta sähköjärjestelmää. Tuloksena nähdään, mitkä yhteiset tekijät toistuvat kaikissa skenaarioissa. Näihin varautuminen ja investoiminen kannattaa joka tapauksessa. Sähköjärjestelmävisiosta on julkaistu raportti, johon voi tutustua tarkemmin: https://www.fingrid.fi/globalassets/dokumentit/fi/tiedotteet/sahkomarkkinat/2023/fingrid_sa_hkojarjestelmavisio_2023.pdf

Kysyttiin, tuulivoiman osallistumisesta säätömarkkinoille. Jukka Kakkonen kertoi tuulivoiman säätösähkömarkkinoille osallistumisen olevan tämän vuoden fokuksessa Fingridin reservimarkkinapalveluissa. Säätösähkön hinnat ovat muuttuneet tänä keväänä tuulivoiman osallistumiselle suotuisammiksi, josta saadaan vetoapua. Nyt noin 10 % tuotetusta tuulituotannosta osallistuu säätömarkkinoille. Lisäksi Jukka kertoi käynnissä olevasta pilottiprojektista, jossa tuulivoimaa tuodaan automaattisten reservien markkinoille.

3 **Kapasiteettiratkaisut -selvityksen keskeiset tulokset**

Laura Ihamäki esittäytyi ja kertoi Kapasiteettiratkaisut -selvityksen keskeisistä tuloksista. Selvitys pohjautuu Fingridin omaan loppuvuodesta 2022 valmistuneeseen keskipitkän aikavälin sähkötehon riittävyysanalyysiin. Analyysissä tehtiin herkkyytarkasteluja erilaisista merkittävistä vikatilanteista ja Fingridin ennusteisiin sähkön kulutusjoustojen kehityksestä. Pääsääntöisesti sähkötehon riittävyys näyttää Suomessa hyvältä. Sähkötehon riittävyysaasteiden todennäköisyys kasvaa kohti 2020-luvun loppua erityisesti kylmien vähätuulisten pakkasjaksojen aikana, jos niihin yhdistyy myös merkittäviä vikatilanteita, tai kulutusjoustoja on arvioitua vähemmän käytettävissä. Analyysissä on epävarmuuksia liittyen erityisesti sähkön kulutuksen kasvuun ja markkinaehtoisten joustojen kehittymiseen.

Sähkötehon riittävyttä keskipitkällä aikavälillä tukevia ratkaisuja lähdettiin hakemaan konsulttiyhtiö AFRYltä tilatun selvityksen kautta, joka toteutettiin vuoden 2023 alkupuoliskolla. Selvitystyöhön osallistui tarkkailijajäseniä TEM:ltä, EV:ltä ja HVK:lta.

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

Kesäkuun alussa julkaistiin AFRYn raportti ratkaisuehdotuksista, ja sitä esiteltiin erillisessä tilaisuudessa, jonka tallenne on katsottavissa https://youtu.be/gB6NdkNNz_g. Selvityksestä on sidosryhmäkonsultaatio käynnissä 18.8. asti. Sidosryhmien kommentteja konsultaatioon toivotaan. Fingrid julkaisee anonymisoidun yhteenvedon saadusta palautteesta syksyllä 2023.

AFRY esitti viittä mahdollista sähkötehon riittävyttä tukevaa ratkaisumallia. Osa näistä ratkaisuista on kapasiteettimekanismeja, jotka ovat EU-lainsäädännön alaisia. Osa ratkaisuista on kansallisen lainsäädännön puitteissa toteutettavissa.

Ensimmäinen vaihtoehto on huipuntasaustuote (Peak shaving product), jolla voisi hankkia kulutusjoustoja DA-markkinoille. Tämä tuote on myös alustavan EU:n sähkömarkkinareformin esityksen mukainen.

Huomautettiin, että tämä edellä esitetty ratkaisu ei ole teknologianeutraali. Ratkaisu on kuitenkin komission esityksen mukainen.

Toinen vaihtoehto on rajatut verkonkäyttöoikeudet sähköpulatilanteissa. Tämä malli mahdollistaisi toimitusrajoitukset reaaliajassa. Mallin kannusteena on taloudellinen palkkio kulutukselle, esim. tariffialennus. Tätä ei nähdä kapasiteettimekanismina.

Huomautettiin, että tämän kaltaisesta mallista on keskusteltu aiemminkin siirtoverkon kuormittuvuuden kannalta.

Kolmas vaihtoehto on kansallinen kriisireservi, joka muistuttaa nykyistä tehoreservyä. Tähän ratkaisuun liittyy paljon lainsäädännöllisiä epävarmuuksia, esim. on mahdollista, että pitäisi julistaa kansallinen poikkeustila, jotta tätä mekanismia voisi käyttää.

Neljäs vaihtoehto on kohdennetut ratkaisut uusien investointien tukemiseksi, joita voisi olla huutokauppaperusteinen kapasiteettikorvaus tai suora investointituki.

Viides vaihtoehto on markkinalaajuinen kapasiteettiratkaisu, johon voisi osallistua sekä olemassa oleva että uusi kapasiteetti. Tämä olisi vaihtoehto nykyisen EU-lainsäädännön puitteissa tehoreserville. Malli olisi kustannuksiltaan korkein, mutta esimerkiksi Ruotsissa tätä on esitetty. Ratkaisu on esitetyistä raskain toteutettava.

Lopullinen ratkaisu voi koostua useista eri ratkaisuista, joista osa on väliaikaisia ja osa pysyviä. Nyt ollaan tilanteessa, jossa keskustelu tulevista malleista on aloitettava, jotta työkalut ovat käytettävissä sitten, kun niitä tarvitaan.

On hyvä tiedostaa, että joustoja tarvitaan talven kulutushuippujen lisäksi myös muulloin. Suomen tilanne ei myöskään ole ainutlaatuinen, ja samankaltaisia haasteita esiintyyneen niin Ruotsissa kuin muuallakin Euroopassa.

4 Tasehallintahankkeen tilannestatus ja varttitaseen käyttöönotto

Varttitaseen käyttöönotto

Meri Viikari kertoi varttitaseen käyttöönotosta. Varttitaseen käyttöönotto sujui Fingridin näkökulmasta suunnitellusti, eikä suurempia poikkeamia havaittu. Käyttöönoton myötä eSettin toteuttama valtakunnallinen taseselvitys sekä datahubin suorittama

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

jakeluverkkojen taseselvitys siirtyivät 15 minuutin laskentajaksoon. Lisäksi osa energiamittauksista siirtyi 15 minuutin mittaustarkkuuteen, joskin siirtymä on jatkunut vielä käyttöönoton jälkeenkin. Kaupankäynti 15 minuutin tuotteilla tuli mahdolliseksi päivänsisäisessä kaupankäynnissä Suomen tarjousalueella. Tuotantosuunnitelmat siirtyivät 15 minuutin tarkkuuteen ja osa markkinatiedosta julkaistaan 15 minuutin tarkkuudella Entso-E transparensialustalla.

Kommentoitiin, että varttitaseeseen siirtyminen oli tähänastisista tasehallinnan uudistuksista haasteellisin toteuttaa. Siirtymään sisältyi runsaasti koordinoitavaa eri osapuolien välillä ja eri asioilla oli erilaisia siirtymäaikatauluja. Siirtymän jälkeen edelleen osa tiedoista ja raportoinnista on tunnissa, joka tuo haasteellisuutta kokonaisuuden hallintaan.

Keskusteltiin, että monet verkkoyhtiöt tuntuivat jättäneen varttimuutosten toteutuksen loppumetreille ja nostettiin esille, että datahubin testauksessa oli koettu haasteita viimeisellä viikolla ennen käyttöönottoa.

Meri kiitti toimikuntaa palautteesta ja lupasi välittää palautteen muulle varttitiimille.

Tasehallintahankkeen tilannestatus

Marina esittäytyi ja kertoi tasehallintahankkeen tilanteesta. Tasehallintahankkeen aikataulut eivät ole edelleenkaan tiedossa. Erityisesti mFRR EAM projektin käyttöönottoaikataulun suhteen on haasteita, eikä nykyinen aikataulu ole enää mahdollinen. Riskinä on merkittävä, jopa useamman vuoden viivästyminen. mFRR EAM myöhästyminen vaikuttaa usean muun projektin käyttöönottoon. mFRR EAM käyttöönotto nähdään edelleen edellytyksenä MARliin liittymiselle.

Pohjoismaisessa tasehallintahankkeessa selvitetään parhaillaan vaihtoehtoisia toteutuksia mFRR EAM:ille siten, että Pohjoismaissa päästäisiin siirtymään 15 minuutin vuorokausi- ja päivänsisäisille markkinoille suunnitellussa aikataulussa. Kaikissa esillä olleissa vaihtoehtoisissa on haasteita ja ne tarkoittaisivat rajoitteita nykyiseen säätösähkömarkkinaan. Tavoitteena on löytää ratkaisu, jonka markkinavaikutukset olisivat mahdollisimman vähäiset.

Kysyttiin mikä on viivästyksen juurisyy. Marina kertoi, että haasteena on Svenska krafnettin ja Statnettin sisäinen IT-kehitystyö. Pohjoismaiden yhteinen IT-kehitystyö ja keskusjärjestelmä, sekä Fingridin omat järjestelmät ovat valmiita.

Kysyttiin missä vaiheessa Statnettin ja Svenska krafnettin sisäinen työ on? Marina kertoi, että Fingridillä ei ole täyttä näkyvyyttä heidän sisäiseen kehitystyöhön, mutta huolestuttavalta vaikuttaa.

Kommentoitiin, että jos säätösähkömarkkinoilla pysytään aiottua pidempään tunnin hinnoittelussa, ei markkinatoimijoille tule insentiiviä tasapainottaa itseään varttitasolla, jolloin riski reservikustannusten kasvulle nousee. Lisäksi lakisääteisten käyttöönottoaikataulujen viivästyksestä voi koitua kantaverkkoyhtiöille regulaattorin asettamia sanktioita.

Kysyttiin, miten aikataulun mukaisesti edenneet kantaverkkoyhtiöt suhtautuvat lakisääteisten kehityshankkeiden viiveisiin, jotka johtuvat myöhässä olevista

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

kantaverkkoyhtiöistä. Asta kertoi, että sekä Fingridillä että pohjoismaisittain on käynnissä syvälliset pohdinnat ja tulevalla viikolla pyritään löytämään ratkaisuja pohjoismaisesta suunnasta. Esillä on ollut kolme vaihtoehtoa; 1) Jatketaan mFRR EAM kehitystyötä kuten tähänkin asti, jolloin riski viivästyisestä on suuri ja aikataulu epäselvä. 2) Edetään karsitulla ratkaisulla mFRR EAM:ssa, mutta tällöin Statnett ja Svk:n tulisi varata osa reservikapasiteetista omaan käyttöön, mikä heikentäisi pohjoismaisia säätösähkömarkkinoita. Aikataulu on tässäkin tapauksessa epävarma ja siirtyminen MARliin todennäköisesti viivästyisi. 3) Siirrytään suunnitellussa aikataulussa 15 minuutin vuorokausi- ja päivänsisäisille markkinoille muun Euroopan mukana ja rinnalla Svk ja Statnett jatkaa sisäistä mFRR EAM kehitystyötään. Tässäkin vaihtoehdossa haasteena ovat säätösähkömarkkinat, joilla pysyttäisiin edelleen 60 minuutin aikajaksossa ja Statnett ja Svk varaisivat kansallista säätökapasiteettia omaan käyttöön.

Yhteenvedona voi todeta, että esillä on kolme huonoa vaihtoehtoa ja tiedot vaihtoehtojen kokonaisvaltaisista vaikutuksista markkinoille ovat puutteellisia. Tämä tekee päätöksenteosta vaikeaa. Pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden tavoitteena on viestiä markkinatoimijoille tilanteesta lähiaikoina.

5 EU:n sähkömarkkinapakettien eteneminen 2023

Ali Haider esittäytyi ja kertoi eurooppalaisen sähkömarkkinamallin uudistuksen etenemisestä. ENTSO-E on eurooppalaisten kantaverkkoyhtiöiden kattojärjestö, joka on pyrkinyt muodostamaan yhtenäisen kannan komission markkinamalliuudistukseen. ENTSO-E näkee uudistuksessa sekä hyviä, että huolestuttavia puolia. Positiiviksi näkökulmiksi on nähty esimerkiksi marginaalihinnon säilyminen, uusiutuvan tuotannon tukeminen mm. kaksisuuntaisilla sopimuksilla sekä kulutusjoustopuutteen tunnistaminen, joskin toteutusaikataulu tälle on turhan lyhyt.

Negatiivisiksi puoliksi esitetyssä uudistuksessa on nähty esim. kapasiteettimekanismin yksinkertaisemman viitekehysten puuttuminen, pullonkaulatulojen käyttäminen merituulivoiman tukemiseen, sekä pitkän aikavälin suojaus ja virtuaalihatut, joissa kantaverkkoyhtiöille ehdotetaan vahvaa roolia ja tätä kautta merkittäviä taloudellisia riskejä. ENTSO-E näkee myös päivänsisäisen kaupankäynnin 30 minuutin sulkeutumisaikajaksoiden riskiksi käyttövarmuudelle. Tältä osin Fingridin kanta poikkeaa ENTSO-E kannasta. Fingridin näkemyksen mukaan 30 min GCT edistäisi eurooppalaista markkinakehitystä. 30 minuutin GCT on jo käytössä Suomen ja Viron välisellä rajalla.

Parhailtaan on käynnissä keskustelut kompromissiehdotuksista, joista on tarkoitus päättää 19.7. järjestettävässä kokouksessa. Samanaikaisesti myös EU neuvosto käy keskustelua omasta kannasta ja neljäs versio ehdotuksesta on työn alla.

Kesän jälkeen alkaa kolmikantaneuvottelut komission, neuvoston ja parlamentin kesken. Tavoitteena on että lainsäädäntö hyväksytään vuodenvaihteessa, jonka jälkeen toimeenpano kestää noin 6-12 kuukautta.

Juha nosti esille, että Fingridin näkökulmasta on tärkeää, että valmistelut ja ratkaisut saataisiin mahdollisimman pitkälle vielä Ruotsin puheenjohtajuuskauden aikana. Juha toivoi markkinatoimijoiden aktiivista osallistumista markkinamallikeskusteluun.

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

6 FG-Svk ehdotus suojausratkaisuista FI-SE rajalle

Antti Raininko esittäytyi ja kertoi ajankohtaiset kuulumiset FI-SE suojausratkaisujen kehityksen etenemisestä. Kehitystyön taustalla on ACER:n 14.9.2022 antama päätös FI-SE rajojen hintasuojausmahdollisuuksista. Fingrid on valittanut ACER:n päätöksestä, joka velvoittaa maita varmistamaan rajat ylittävien suojaustuotteiden saatavuuden ja suosittaa selvittämään ns. EPAD coupling ratkaisua, mutta ei ole vielä saanut päätöstä asiasta. Valituksen perusteina oli mm. että EPAD coupling on uusi ratkaisu, jonka käyttöönotto on hidasta ja pelisäännöt eivät ole niin selkeitä kuin esim. Suomen ja Viron rajalla jo käytössä olevien siirto-oikeustuotteiden. Myös Suomalaiset sidosryhmät suosivat siirto-oikeustuotteita.

Valituksesta huolimatta Fingridin tulee edistää yhdessä Svk:n kanssa ACER:n päätöksen mukaisten suojausratkaisujen kehittämistä. Kantaverkkoyhtiöiden on toimitettava ehdotus toteutuksesta kansallisille regulaattoreille viimeistään 14.10.2023. Tätä ennen ehdotuksesta on suunnitteilla järjestää julkinen kuuleminen sidosryhmille.

Fingridin ja Svk:n työstämä ehdotus on samankaltainen kuin Svk:n sisäinen pilotti. Ehdotuksen mukaisesti kantaverkkoyhtiöt huutokauppaisivat listattuja finanssijohdannaisia FI, SE1 ja SE3 tarjousaluilla. Huutokauppojen toteutuksesta ja tarjousten täsmäytyksestä huolehtisi kantaverkkoyhtiöiden valitsema markkinaoperaattori. Osto- ja myyntitarjouksia olisi mahdollista jättää molemmin puolin rajaa ja huutokaupattavien tuotteiden yhteenlaskettu kapasiteetti olisi enintään noin 10-20% vuorokausimarkkinoille annettavasta rajakapasiteetista.

Kysyttiin miten flow based -kapasiteetinlaskentamenetelmän käyttöönotto vaikuttaisi volyymeihin? Antti vastasi, että ei välttämättä suoranaisesti mitenkään.

Kysyttiin, miten FI-SE3 rajoitukset vaikuttavat 10-20% kapasiteettiin? Antti kertoi, että 10-20% lasketaan maksimikapasiteetista. Toisaalta on tarkoitus lähteä liikkeelle pohjoisen FI-SE1 rajalla, jolloin siirtorajoitukseen liittyvä riski on pienempi.

Kysyttiin, minkälainen aikataulu toteutukselle on? Antti kertoi, että regulaatioprosessin jälkeen tavoitteena on saada järjestelmä käyttöön noin vuodessa.

Nostettiin esille, että ehdotettu ratkaisu sitoo suojausmahdollisuudet nykyisiin finanssituotteisiin ja systeemihintaan. Antti kertoi, että ehdotuksessa käytetään termiä "listattu tuote", joka jättää referenssituotteen tarjoajan avoimeksi.

Kysyttiin, mitä tapahtuu, jos Fingridin valitus ACER:n päätöksestä hyväksytään? Antti kertoi, että tässä tapauksessa asia palautuu ACER:lle ja asian pohdinta jatkuu.

Aiheesta järjestetyn webinaarin materiaalit löytyvät Fingridin sivuilta: [Meeting Svk - Fingrid](#)

7 Tasevastaavien vakuusvaateet

Jani Piipponen kertoi tasevastaavien vakuusvaateiden viimeaikaisesta kehityksestä. Energiavirasto velvoitti alkuvuodesta tekemässään päätöksessä Fingridiä lisäämään tasevastaavien vakuusmallin tasevastaavien ehtoihin ja edellytyksiin. Sekä

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

Energiavirasto että Fingrid ovat järjestäneet vakuusmallin kehitystarpeista julkisen kuulemisen sidosryhmille. Fingrid on toimittanut ehtomuutokset Energiavirastolle vahvistettavaksi. Ehtomuutosten on suunniteltu astuvan voimaan noin 12 kuukauden kuluttua Energiaviraston vahvistuksesta.

Jani esitteli vakuusmalliin ehdotetut muutokset. Kuulemisessa saatujen lausuntojen perusteella nykyisin käytössä olevaa mallia ei ole koettu tapapuoliseksi vakuusmäärien suhteen. Nyt ehdotetaan, että vakuusvaateet kasvavat tasevastaavan koon mukaisesti. Ehdotuksen mukaisessa mallissa suurimman osan tasevastaavista vakuusvaateet laskisivat ja muutamalla isoimmalla vakuusvaateet nousisivat. Lisäksi laskentamallia on päivitetty ehdotukseen siten, että tasepoikkeaman hinnan ollessa negatiivinen, käytetään kyseisen taseselvitysjakson osalta laskennassa arvoa nolla.

Kommentoitiin, että ehdotettu muutos on maltillinen ja että siinä on huomioitu melko vähän sidosryhmien kuulemisessa annettuja kommentteja. Jani kertoi, että tasevastaavia on hyvin erilaisia ja osalla on myös muita rooleja sähkömarkkinoilla. Useampien asioiden huomioiminen vakuusvaateiden laskennassa on vaikea yksioikoisesti ottaa huomioon.

Kommentoitiin, että vakuusvaateiden laskentamalli olettaa vastapuolet riskinä ja että mallissa käytetään ”vyö- ja henkselit” -varmistusta. Jani vastasi, että kaikissa sopimuksissa arvioidaan vastapuoliriski ja näin tehdään myös mm. sähköpörssissä.

Kommentoitiin, että markkinatoimijoiden kannalta huonoa on, että säätösähkön hinta voi nousta niin korkeaksi, jopa syksyllä nostettuun 10 000 € kattohintaan asti. Tämä kasvattaa tasepoikkeaman kustannusriskiä ja vakuusvaateita, vaikka todella korkea hintataso onkin varsin epätodennäköistä.

Kommentoitiin, että jos raportointiaika olisi lyhyempi kuin nykyinen 11 päivää, niin myös vakuusvaateita olisi mahdollista pienentää. Jani kertoi, että tämä on suunniteltu kehityssuunta, mutta muutosta ei ole mahdollista toteuttaa kovin nopealla aikataululla.

Kommentoitiin, että ehdotettu malli ei huomioi tulevia hintapiikkejä vaan katsoo jo toteutuneita hintoja. Tällöin tasevastaavalle tulee ensin kustannuksia tasepoikkeamasta ja jälkikäteen vielä vakuusvaateet nousevat.

Kommentoitiin, että malli voisi paremmin huomioida tasevastaavat, joilla on sekä kulutusta että tuotantoa ja tätä kautta mahdollisuus tasapainottaa itsensä pienentääkseen riskitasoa. Jani totesi, että kaikki tuotanto ei ole sellaista, joka pienentäisi vastapuoliriskiä, mutta selkeästi keskustelua mahdollisista kehitysajatuksista tulee edelleen jatkaa.

8 Ilmatar Oy esittäytyy

Antti Keskinen esitteli Ilmattaren toimintaa. Ilmatar on vuonna 2011 perustettu uusiutuvan energian yhtiö. Yhtiö toimi pitkään maatuulivoiman hankekehittäjänä. Vuonna 2021 Ilmattaren strategiaa muutettiin ja yhtiöstä muotoutui uusiutuvan energian tuottaja, jonka liiketoimintaan kuuluu tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden kehittäminen, rakentaminen, omistaminen ja ylläpito. Ilmattaren omistavat IWP Partners Oyj ja Omnes Capitalin hallinnoimat rahastot.

Markkinaratkaisut/ Meri Viikari

27.7.2023

Perustamisestaan lähtien Ilmatar on tehnyt 650 MW investointipäätöksiä, pääasiassa maatuulivoimaa, mutta myös aurinkovoimaa. Investointitahti on ollut viime vuosien aikana noin 150–200 MEUR vuosittain ja nykyisellään työntekijöitä on noin sata. Työntekijöiden määrä kasvaa vauhdilla.

Ilmattaren missiona on mahdollistaa kestävä tulevaisuus tuottamalla energiaa, josta voi olla ylpeä, monipuolisella, joustavalla ja nopeasti kasvavalla tuotantokannalla Pohjoismaissa. Yrityksen arvot ovat asiantuntijuus, kasvullisuus, edelläkävijyys ja vastuullisuus. Ilmattaren vastuullisuustyössä huomioidaan ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu sekä taloudellinen vastuu.

Ilmatar keskittyy pohjoismaisiin kasvaviin sähkömarkkinoihin, jossa toimintaympäristön riskit ovat hallittavissa. Ilmattaren teknologia nojaa maa- ja merituulivoimaan, aurinkovoimaan sekä uusiin ratkaisuihin kuten vetyyn, sen varastointiin ja joustoratkaisuihin. Yhtiön toiminta-alueina ovat Suomi ja Ruotsi. Yhtiön pääkonttori on Helsingissä, toimipisteitä on Tampereella, Oulussa, Maarianhaminassa sekä Malmössä Ruotsissa.

Kysyttiin, mitkä tekijät ratkaisevat, investoidako Suomeen vai Ruotsiin. Antti vastasi, että kasvun tässä vaiheessa investoidaan sinne, mistä lupia saadaan. Pitkällä tähtäimellä tavoitteena on optimoida tuotantoportfoliota eri hinta-alueiden välillä.

Kysyttiin, missä määrin Ilmatar myy sähköä pitkillä sopimuksilla. Antti vastasi, että melko paljon tuotantoa sidotaan pitkäaikaisiin sopimuksiin kohteiden rahoitussopimusten takia. Viime aikoina pitkät sopimukset ovat vähentyneet ja valmistumassa on kohteita, jotka eivät ole kiinni pitkissä sopimuksissa.

Kysyttiin, miten otettu vastaan haaste reservimarkkinoille osallistumisesta. Antti vastasi, että paljon on käyty dialogia ja ratkaisuja haetaan.

Kiitettiin Anttia mielenkiintoisesta esityksestä.

9 Seuraava kokous

Toiveita ja ehdotuksia seuraaviin kokouksiin voi laittaa sähkömarkkinatoimikunnan uudelle sihteerille Jukka Kakkoselle.

Seuraavat kokoukset:

- 5.9.2023
- 15.12.2023